

ПРОГРАМА
вступного фахового випробування
для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня
7.040101«Спеціаліст»
на базі ОКР «Бакалавр»

Напря́м підготовки - 0401 Психологія
Спеціалі́ність «Психологія»

Київ – 2011

З М І С Т

1. Пояснювальна записка для освітньо-кваліфікаційного рівня „Спеціаліст”
2. Основні положення дисципліни „Загальна психологія” для освітньо-кваліфікаційного рівня „Спеціаліст”
3. Основні положення дисципліни „Вікова та педагогічна психологія” для освітньо-кваліфікаційного рівня „Спеціаліст”
4. Основні положення дисципліни „Соціальна психологія” для освітньо-кваліфікаційного рівня „Спеціаліст”
5. Основні положення базового напрямку практичної психології „Психодіагностика” для освітньо-кваліфікаційного рівня „Спеціаліст”
6. Основні положення базового напрямку практичної психології „Основи психоконсультації і психокорекції” для освітньо-кваліфікаційного рівня „Спеціаліст”
7. Основні положення базового напрямку практичної психології „Основи психотерапії” для освітньо-кваліфікаційного рівня „Спеціаліст”.
8. Орієнтовні тестові завдання зі вступного іспиту для освітньо-кваліфікаційного рівня „Спеціаліст”
10. Критерії оцінювання за шкалою УЦОЯО
11. Структура проведення випробування.

БЛОК I: Освітньо-кваліфікаційний рівень «Спеціаліст»

Пояснювальна записка

Сучасна підготовка фахівців з психології як галузі теоретичних досліджень та розробки і впровадження практичних психотехнологій і психотехнік у роботі в системі „людина - людина” ґрунтується на інтеграції навчальних планів та програм, які спрямовані на забезпечення високої ефективності. Досить актуальним виступає дотримання співвідношення в процесі підготовки майбутніх психологів теоретичного компоненту, що проявляється у формуванні знань, умінь та навичок та практичного, який є досить складним у визначенні його структурного наповнення. Практична підготовка вимагає сформованості не тільки вмінь та навичок у співвідношенні з отриманими теоретичними знаннями, але й сформованості особистісних якостей (професійного мислення, професійної самосвідомості, професійної компетентності, структурного компоненту „Я - концепції” „Я - психолог” та ін.) та наявності професійних здібностей до впровадження практичної діяльності психолога.

Отримання кваліфікації з психології вимагає від абітурієнта знань з таких основних дисциплін як „Загальна психологія”, „Вікова та педагогічна психологія”, „Соціальна психологія”, „Психодіагностика”, „Основи психоконсультації та психокорекції” та „Основи психотерапії”. Попередній кваліфікаційний рівень „Бакалавр” має чітко визначену систему сформованості теоретичних знань та практично зорієнтованих вмінь і навичок з означених курсів, які є основними і фундаментальними у підготовці фахівців в усіх вищих навчальних закладах України.

Теоретичні знання повинні відповідати рівням засвоєних знань відповідно до виділених положень за такими основними блоками:

Загальна психологія

Поняття про психіку, її фізіологічні основи та функції, свідомість та самосвідомість, неусвідомлюване. Діяльність, її структура і види, основні закономірності оволодіння діяльністю. Структура особистості. Теорії особистості. Закономірності особистісного розвитку. Психічні процеси (відчуття, сприймання, пам'ять, мислення, уява), їх види, форми, властивості. Емоційно-вольова сфера особистості. Індивідуально-типологічні властивості особистості.

Рекомендована література:

1. Абрамова Г. С Практическая психология. – М., 1997.
2. Введение в психологию / Под ред. А. В. Петровского. – М., 1996.

3. Загальна психологія. Курс лекцій. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 1997.
4. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. – К., 1989.
5. Основи психології / За ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. – К., 1995.
6. Основи загальної психології / За ред. С. Д. Максименко. – К.: МО України, 1998.
7. Психология. Словарь / Под ред. А. В. Петровского и М. Г. Ярошевского. – М., 1990.
8. Психологія / За ред. Г. С. Костюка. – К., 1968.
9. Столяренко Л. Д. Основы психологии (для студентов вузов). – Ростов-на-Дону, 1997.

Вікова та педагогічна психологія

Основні психологічні концепції психічного розвитку індивіда та їх перспективні напрямки. Завдання та методи дослідження вікових особливостей розвитку індивіда. Критерії періодизації вікового розвитку індивіда, психологічну структуру і динаміку віку. Закономірності розвитку психіки дитини в онтогенезі. Особливості формування особистості під впливом виховання і навчання. Критерії вихованості особистості дитини та учнівського колективу. Умови організації процесу самовиховання. Особливості оволодіння учбовою діяльністю та формування уміння самостійно вчитися. Основні стилі педагогічної діяльності та структура педагогічних здібностей.

Рекомендована література:

1. Вікова психологія / За ред. Г. С. Костюма. – К.: Рад. школа, 1976.
2. Вікова та педагогічна психологія / За ред. О. В. Скрипченко, Л. В. Долинської, З. В. Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2001.
3. Грэйс Крайг. Психология развития. – Санкт-Петербург: Питер, 2001.
4. Немов Р. С. Психология: Учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений: В 3-х кн. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001.
5. Обухова Л. В. Возрастная психология. – М.: Педагогическое общество России, 2000.
6. Возрастная и педагогическая психология: Учебник /Под ред. А. В. Петровского. – М.: Просвещение, 1979.
7. Возрастная и педагогическая психология. Тексти. – М.: Изд-во МГУ, 1992.
8. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посібник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська та ін. – К.: Просвіта, 2001.

Соціальна психологія

Основні наукові парадигми сучасної соціальної психології та перспективні напрямки її розвитку. Соціальна психологія особистості. Основні закономірності міжособистісного спілкування. Причини виникнення порушень у взаємовідносинах людей і шляхи розв'язання конфліктних ситуацій. Групова психодинаміка. Прийоми діагностики та управління груповими процесами. Основні стилі керівництва і лідерства в групі. Актуальні соціально-психологічні проблеми сучасного суспільства взагалі та школи зокрема.

Рекомендована література:

1. Ануфриева Н. М, Зелінська Т. Я, Зелінський Н. Е. Соціальна психологія: Курс лекцій, 3-є изд., перераб. и доп. – К: МАУП, 2000. – 136 с.
2. Бодалев А. А. Личность в общении. – М.: Педагогика, 1983. – 272 с.
3. Введение в практическую социальную психологию / Под ред. Ю.М. Жукова, Л. А. Петровской, О. В. Соловьевой. – М, 1996.
4. Донцов А. И. Психология коллектива: Методологические проблемы исследования. – М.: Изд-во МГУ, 1984. – 208 с.
5. Казмиренко В. П. Соціальна психологія організацій. – К, 1993.
6. Коломинский Я. Л. "Психология взаимоотношений в малых группах: Общение и возрастные особенности. – Минск: Изд-во БГУ, 1976. – 350 с.
7. Корнев М. Н., Коваленко А. Б. Соціальна психологія. Підручник. – К, 1995. – 304 с.
8. Максименко С.Д Психологія в соціальній та педагогічній практиці: методологія, методи, програми, процедури. – К., 1998.
9. Практикум із соціальної психології. Навч. метод, посібник ІЛ. Додінська (ред. КАбрамян, О. Артемчук та ін. – К, 2001. – 155 с.
10. Соціальна психологія / За ред. Л. С. Орбан. – Івано-Франківськ, 1994.

Психодіагностика

Предмет психодіагностики. Основні психометричні характеристики психодіагностичної методики. Конструювання психодіагностичних методик.

Проведення психодіагностичного обстеження. Психологічний діагноз. Комп'ютерна психодіагностика. Етика психодіагностичного обстеження. Діагностика загальних інтелектуальних здібностей. Діагностика креативності. Проективний підхід до дослідження особистості. Дослідження властивостей особистості шляхом діагностики рис.

Типологічний підхід до дослідження властивостей особистості. Психодіагностика мотивації. Психодіагностика індивідуальної свідомості. Психодіагностика самосвідомості. Діагностика психічних станів. Психодіагностика міжособистісних відносин.

Рекомендована література:

1. Анастаси А., Урина С. Психологическое тестирование. – СПб.: Питер, 2001.
2. Бурлачук Л.Ф. Психодигностика. – СПб.: Питер, 2002.
3. Дружинин В.Н. Психодиагностика общих способностей. – М.: Академия, 1996.
4. Общая психодигностика / Под ред. А.А.Бодалева, В.В.Столина. – СПб.: Речь, 2000.
5. Основы психодиагностики / Под ред. А.Г.Шмелева. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1996.
6. Собчик Л.Н. Введение в психологию индивидуальности: Теория и практика психодигностики. – М.: Ин-т прикладной психологии, 1997.
7. Соколова Е.Т. Проективные методы исследования личности. – М.: изд. Моск. Ун-та, 1980.
8. Шевандрин Н.И. Психодиагностика, коррекция и развитие личности. – М.: Владос, 2001.

Основи психоконсультування і психокорекції

Основні теоретичні принципи психоконсультування у провідних напрямках та парадигмах. Принципи психоконсультування. Етичні проблеми та етика роботи психолога-консультанта. Міжособистісне спілкування „психоконсультант-клієнт”, діалогічна інтенція. Види психоконсультативної роботи та їхні особливості. Процес психоконсультативної роботи. Процес психоконсультативної роботи: основні фази та їх особливості. Консультативна бесіда як основна технологія психоконсультативної роботи: вимоги, стадії, труднощі. Фактори ризику у психоконсультативній роботі та їх місце у постановці психологічного діагнозу. Прогностичні фактори у формулюванні Запиту та розробці психокорекційної програми. Запит психоконсультативної-корекційної роботи: визначення, види, динаміка. Особливості Запитів у психоконсультуванні співвідношення Запиту і психологічної ситуації Клієнта. Дитячі психотравми як Запит психоконсультування: види та особливості. Стреси та учбові фобії як Запит психоконсультативної-корекційної роботи. Психологічні особливості групових форм психоконсультативної роботи. Структура психокорекційної роботи, основні складові та їх відмінності. Структура психокорекційної програми: визначення мети, об’єкта та предмета. Засоби та особливості первинної та вторинної психодіагностики у психокорекції. Особливості підготовчої стадії психокорекційної роботи. Особливості настановчої стадії

психокорекційної роботи. Особливості та засоби сутокорекційної стадії психокорекційної роботи. Стадія ефективності психокорекційної роботи, засоби та особливості реалізації.

Рекомендована література:

1. Абрамова Г.С. Введение в практическую психологию. – Брест: БГПИ, 1993.
2. Абрамова Г.С. Практическая психология. – М: ИЦ «Академия», 1997.
3. Кочюнас Р. Основы психологического консультирования: Пер. с лит. – М.: Академический проект, 1999.
4. Мэй Р. Искусство психологического консультирования / Пер. с англ. – М.: Независимая фирма «Класс», 1994.
5. Немов Р.С. Основы психологического консультирования: Учеб для пед вузов. – М.: Гуманит. Изд. Центр ВЛАДОС, 1999.
6. Осипова А.А. Общая психокоррекция: Учебное пособие для студентов вузов. – М.: ТЦ «Сфера», 2000.
7. Горностай П.П., Васьковская С.В. Теория и практика психологического консультирования: Проблемный подход. – К.: Наукова думка, 1995.
8. Васьковская С.В., Горностай П.П. Психологическое консультирования: Ситуационные задачи. – К.: Наукова думка, 1996.
9. Романин А.Н. Основы психотерапии: Учеб. Пособие для студентоввысш.учеб. заведений. – М.: Изд.Центр «Академия», 1999.
10. Рудестам К. Групповая психотерапия. Психокоррекционные группы: теория и практика. – М., 1990.

Основи психотерапії

Предмет, методи і види психотерапії. Вимоги до особистості психотерапевта. Психодинамічний напрямок в психотерапії. Аналітична психологія і психотерапія К.Юнга. Індивідуальна психологія і психотерапія А.Адлера. Гуманістичний психоаналіз Е.Фрома. Характерологічний аналіз К.Хорні. Інтерперсональна психотерапія Г.Саллівена. Психотерапевтичний процес в руслі аналізу Е.Берна. Гештальттерапія. Терапія центрована на клієнті. Логотерапія В.Франкла. Поведінковий напрямок в психотерапії. Екзистенціальна психотерапія. Когнітивна психотерапія. Реальнісна психотерапія. Новітні напрями в психотерапії. Сугестивна психотерапія.

Рекомендована література:

1. Бондаренко О.Ф. Психологічна допомога особистості: Навч.посіб. Харків: ФОЛІО, 1996.
2. Бурлачук Л.Ф., Грабская И.А., Кочарян А.С. Основы психотерапии:

- Учеб.пособие. - К.: Ника-центр: М.: Алетейа, 1999.
3. Введение в психотерапию / Под ред. С.Блоха. – Амстердам; К.: Сфера, 1997.
  4. Зубалий Н.П., Левочкина А.М. Основы психотерапии. – К.: МАУП, 2001.
  5. Калина Н.Ф. Основы психотерапии. – М.: Реал-бук; К.: Ваклер, 1997.
  6. Психотерапевтическая энциклопедия / Под общ.ред. Б.Д.Карвасарского. – СПб.: питек Ком, 1999.
  7. Роджерс К. Взгляд на психотерапию. Становление человека. – М.: Прогрес, 1994.

Орієнтовні тестові завдання

Виконання тестових завдань передбачає оцінювання знань абітурієнта як з означених дисциплін психології та базових напрямів практичної психології, так і вміння аналізувати та синтезувати отримані інструкції. Зокрема, передбачається відповідь на три форми завдань. Перша форма – із запропонованих відповідей абітурієнтом обирається вірна; друга форма – передбачає самостійну відповідь абітурієнта та визначення того чи іншого феномену психології чи обґрунтування поняття; третя форма – визначити психологічний феномен, якому притаманні запропоновані характеристики.

Інструкція: до Вашої уваги пропонуються тестові завдання, спрямовані на визначення рівня знань з курсів практичної психології. На відповіді передбачається _____ хв.

Інструкція: Уважно прочитайте наступні питання і впишіть відповіді.

1. Додайте до переліку принципів психоконсультативної роботи психолога той, який не вказаний:

- а) принцип активності суб'єкта психоконсультування;
- б) принцип комплексного підходу до суб'єкта психоконсультування;
- в) принцип добровільності участі у психоконсультуванні;
- г) _____;
- д) принцип конфіденційності консультативної інформації;
- ж) принцип персональної відповідальності;
- з) допоміжні етичні принципи консультативно-корекційної роботи.

2. Додайте до запропонованого переліку професійно-важливих особистісних якостей психоконсультанта ті, які не визначено:

- а) особистісні вимоги до особистості психолога-консультанта;
- б) вміння активно слухати клієнта;
- в) вміння бачити клієнта;
- г) відвідність вимогам до загальної, спеціальної та соціальної освіти;
- д) _____;
- ж) когнітивні та рефлексивні вимоги до консультанта.

3. Додайте до запропонованих фаз психоконсультативної роботи фази, які забезпечують високу ефективність психоконсультування:

- а) фаза створення клімату психоконсультативного процесу;
- б) фаза катарсису;
- в) фаза „зняття напруги” та „полегшення”;
- г) _____;
- д) фаза пізнання;
- ж) фаза закріплення мотивації на роботу.

4. Додайте до запропонованого переліку критерій, який впливає на ефективність власне психокорекційної стадії:

- а) зняття психоемоційного напруження;
- б) конкретизація завдань психокорекційної роботи;
- в) _____

5. Додайте до запропонованого переліку основних положень психодинамічного напрямку в психотерапії те, яке є специфічними для даного напрямку:

- а) аналіз матеріалу пацієнта;
- б) _____;
- в) аналіз опору;
- г) аналіз переносу;
- д) аналіз помилкових дій.

6. Додайте до запропонованого переліку поняття, які розкривають сутність та зміст терапії, центрованої на клієнті:

- а) емпатія;
- б) _____;
- в) психологічний клімат;
- г) турбота;
- д) конгруентність.

Інструкція: Вкажіть правильне твердження і обведіть вірну відповідь.

7. Вкажіть, які із запропонованих особливостей до міжособистісного спілкування „психоконсультант - клієнт” порушують процедуру психоконсультативної роботи:

- а) наявність емпатії у професійному спілкуванні;
- б) діалогічна інтенція та установка на діалог у процесі психоконсультування;
- в) вміння слухати у процесі психоконсультативної роботи;
- г) визначення клієнта як об’єкта психологічного впливу.

8. Вкажіть, якій стадії психокорекційної роботи притаманні запропоновані особливості:

- а) визначення специфіки установки на психоконсультативну роботу;
- б) створення створення психотерапевтичного контакту з клієнтом;
- в) врахування трансформації емоційних відношень;
- г) створення емоційного настрою „віри” у можливість досягнення позитивного результату;
- д) застосування психотерапевтичних засобів на створення позитивного емоційного настрою клієнта та установки на діяльність й активну життєву позицію.

9. Вкажіть, які із зазначених особливостей підготовчо-психодіагностичної стадії психокорекційної роботи не повинні формулюватися на даній стадії:

- а) сформованість внутрішньої та зовнішньої психологічної готовності психолога-консультанта;
- б) створення ділового простору;
- в) розвинена професійна саморегуляція;
- г) визначення та формулювання запиту клієнта;
- д) створення психотерапевтичного комфорту.

10. Концепція креативності як універсальної пізнавальної творчої здібності започаткована:

- а) Д.Гілфордом;
- б) Е.Торрансом;
- в) Л.Терстоуном;
- г) А.Біне.

11. Вкажіть, яка із діагностичних методик не забезпечує реалізацію проєктивного підходу до дослідження особистості:

- а) ТАТ;
- б) ММРІ;
- в) САТ;
- г) тест „Завершення речення”;
- д) тест М.Люшера.

12. Вкажіть, на яку психологічну сферу особистості спрямована методика 16-PF Кеттела:

- а) діагностика характерологічних рис особистості;
- б) діагностика мотивації особистості;
- в) діагностика індивідуальної свідомості особистості;
- г) діагностика креативності особистості.

13. Вкажіть, які із перерахованих психодіагностичних методик не дають результатів з діагностування самосвідомості:

- а) методика В.Століна;
- б) методика Дембо-Рубінштейн;
- в) методика рівня суб'єктивного контролю;
- г) методика Русалова;
- д) методика Куна-Макпорленда.

14. Вкажіть, які із перерахованих етапів психотерапії не належать до специфіки індивідуальної психології та психотерапії А.Адлера:

- а) устанавлення правильних відносин;
- б) прийняття відповідальності консультантом за дії клієнта;
- в) аналіз особистісної динаміки;
- г) заохочення інсайту;
- д) допомога в переорієнтації.

15. Визначте, які із запропонованих положень не належать до характерологічного аналізу К.Хорні:

- а) базальна тривога;
- б) схема апперцепції;
- в) невротичний конфлікт;
- г) невротичні симптоми.
- д) невротична особистість.

Інструкція: Напишіть відповідь на наступні питання.

16. Визначте, яку саме сферу психодіагностики особистості забезпечують такі теорії як:

- а) монофакторна теорія (Ч.Спірмена);
- б) мультифакторна теорія (Л.Терстоун, Д.Гілфорд);
- в) ієрархічна теорія (П.Вернон, Д.Векслер, Р.Кеттелл);

Відповідь _____

17. Вкажіть, який підхід до дослідження властивостей особистості реалізується в методиках:

- а) опитувальник К.Юнга;
- б) опитувальник Майерс-Бріггс;
- в) методика Г.Шмішека;
- г) ПДО А.Е.Лічко.

Відповідь _____

18. Вкажіть, яку сферу психічного розвитку особистості забезпечують запропоновані психодіагностичні методики:

- а) техніка семантичного диференціалу Ч.Осгуда;
- б) Q-класифікація;
- в) техніка репертуарних решіток Д.Келлі;
- г) МПС (Леонтьєв О.Д.).

Відповідь _____

19. Вкажіть до якого напрямку психотерапії належать виділені основні положення:

- а) колективне несвідоме;
- б) архетипи;
- в) індивідуальна психотерапія;
- г) аналітична психотерапія;

Відповідь _____

20. Вкажіть, якому із напрямків психотерапії притаманний пошук у визначених проблемах:

- а) проблема цінностей творчості ;
- б) проблема цінностей переживань;
- в) проблема цінностей ставлень;
- г) проблема відповідальності.

Відповідь _____

Блок II. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ - час випробування 1 год. 20 хв.

Нормована стобальна університетська шкала	Двохсотбальна шкала оцінювання УЦОЯО	Шкала переводу із 200 бальної у 200 бальну університетську	Національна шкала оцінювання
Від 0 до 50 балів	100	Від 0 до 110 балів 100 балів	Не задовільно (FX) 0-50 (0-100) балів – університетські шкали 100 балів УЦОЯО
51	102	102	Не задовільно (F) 51-59 (102 -118) бали – університетські шкали 102-122 бали УЦОЯО
52	105	104	
53	107	106	
54	110	108	
55	112	110	
56	114	112	
57	117	114	
58	119	116	
59	122	118	
60	124	120	Задовільно (E) 60-64 (122 -128) бали – університетські шкали 124-132 бали УЦОЯО
61	126	122	
62	128	124	
63	130	126	
64	132	128	
65	134	130	Задовільно (D) 65-69 (130- 138) бали – університетські шкали 134-141 бал УЦОЯО
66	135	132	
67	137	134	
68	139	136	
69	141	138	
70	143	140	Добре (C) 70-79 (140-158) бали – університетські шкали 143-160 балів УЦОЯО
71	145	142	
72	147	144	
73	149	146	
74	151	148	
75	153	150	
76	154	152	
77	156	154	
78	158	156	
79	160	158	
80	162	160	Добре (B) 80-89 (160-178 бали – університетські шкали 162-179 балів УЦОЯО
81	164	162	
82	166	164	
83	168	166	
84	170	168	
85	172	170	
86	173	172	
87	175	174	
88	177	176	
89	179	178	
90	181	180	Відмінно (A) 90-100 (180-200) балів
91	183	182	

92	185	184	- університетські шкали 181-200 балів УЦОЯО
93	187	186	
94	189	188	
95	191	190	
96	192	192	
97	194	194	
98	196	196	
99	198	198	
100	200	200	

Зарахування абітурієнтів відбувається на підставі результатів тестового випробування. **Тестове завдання містить 100 питань**, які систематизовано за розділами: „Загальна психологія”, „Вікова та педагогічна психологія”, „Соціальна психологія”, „Психодіагностика”, „Основи психоконсультування та психокорекції”, „Основи психотерапії”. Максимальна кількість балів за **університетськими шкалами – 100 (200) балів**, правильна відповідь на питання оцінюється у **1 бал і переводиться у двохсотбальну шкалу відповідно до поданої таблиці**. Вступний рейтинг визначається сумою балів, отриманих за результатами вступного тестування; середнім балом диплому бакалавра та набраними додатковими балами, відповідно до умов приймальної комісії (наприклад, додаткові бали за наукові статті, надруковані у відповідних фахових виданнях чи інше).

Блок III. Структура проведення випробування.

Проводиться в аудиторії, письмово у вигляді групового тестування; тривалість тестування 1 год. 20 хв. хвилин; відповіді оцінюються критеріями «правильно», «не правильно».

Загальне оцінювання проводиться того ж дня, оприлюднення результатів проводиться відповідно до розкладу приймальної комісії.

Голова фахової комісії

проф.. Євтух В. Б.